



ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1
Instructional Leadership of School Administrators and Learning
Organization of School Under the Suphanburi Primary
Educational Service Area Office 1

^{1*}ศยมภู สัจเชษฐ์ Sayumpoo Satchakat

^{2**}วรกาญจน์ สุขสดเขียว Vorakarn Suksodkiew

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}Faculty of Education, Silpakorn University

*First author, e-mail: krupum.1143@gmail.com

**Corresponding author, e-mail: jee1199@yahoo.com

Received April 14, 2025; Revised April 21, 2025; Accepted: August 8, 2025



บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 103 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาจำนวน 2 คน คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารตามแนวคิดของอลิก-มิลคาเรกและฮอย และองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามแนวคิดของเซงเก้ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .976 และสถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านกำหนดและสื่อสาร

เป้าหมายร่วมกัน และอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพทั้งโรงเรียน ด้านติดตาม และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการจัดการสอนและการจัดการเรียนรู้ 2) องค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ ด้านความเชี่ยวชาญส่วนบุคคลและด้านการเรียนรู้เป็นทีม และอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการคิดเชิง ระบบ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านแบบจำลองทางความคิด และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา; ภาวะผู้นำทางวิชาการ; องค์กรแห่งการเรียนรู้

Abstract

This research aimed to investigate: 1. The instructional leadership of school administrators, 2. The learning organization characteristics of schools and 3. The relationship between instructional leadership and the learning organization within schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1. This research employed a descriptive research design. The sample consisted of 103 schools affiliated with the aforementioned educational office. Each school was represented by two respondents: one school director and one teacher, totaling 206 participants. The research instruments included an opinionnaire on instructional leadership based on the concepts of Alig-Mielcarek and Hoy, and an opinionnaire on learning organizations based on Senge's framework. The overall reliability of the questionnaire was .976. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The findings revealed that: 1) The overall instructional leadership of school administrators was at a high level. Among its components, definest and communicates shared goals. was rated highest, followed by promotes school-wide professional development and monitors and provides feedback on the teaching and learning management processes. 2) The overall characteristics of learning organizations were also rated at a high level. The highest-rated dimensions were personal mastery and team learning, followed by systems thinking, shared vision and mental models. 3) The relationship between instructional leadership of administrators and learning organizations in schools under the Suphanburi Primary



Educational Service Area Office 1 were in a high correlation with a significance level at .01

Keywords: School Administrators; Instructional Leadership; Learning Organization

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน สังคม และประเทศ โดยมีบทบาทในการเสริมสร้างคุณภาพของกำลังคนให้สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุขท่ามกลางโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) หลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและรักษาอัตลักษณ์ของตนเองประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะ และศักยภาพของคนไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมุ่งหวังให้สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม และหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง นอกจากนี้ยังมีความพยายามในการยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เช่น การจัดการศึกษาทวิภาคีและสหกิจศึกษา ขณะเดียวกัน ประเทศไทยยังเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เด็กบางส่วนยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษายังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีการพัฒนาใกล้เคียงกัน ระบบการเรียนรู้ยังไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวพหุปัญญา และสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเติบโตของความคิดและการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570, 2565)

จากการรายงานผลคุณภาพทางการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ คะแนนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและต่ำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณภาพของการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกันสูง หากมองมาที่สมรรถนะการศึกษาของไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากนัก ทั้งด้านคุณภาพการศึกษาที่ยังคงมีคุณภาพการศึกษาต่ำและมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นความสามารถของนักเรียนในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่ลดลง ซึ่งเห็นได้จากผลการสอบ PISA ที่อยู่ในระดับต่ำและพบว่าอัตราการไม่รู้หนังสือของนักเรียนไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ,

2566) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสามารถปรับโครงสร้างหลักสูตร แนะนำกระบวนการสอนใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน และนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (ไชยา ภาวะบุตร, 2565)

แม้ว่าสถานศึกษาภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จะมีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังพบปัญหาด้านวิชาการหลายประการ ทั้งการขาดทักษะภาษาอังกฤษของครูและบุคลากร การสอนที่ไม่ตรงสาขา ความไม่เชี่ยวชาญในการจัดทำแผนการสอน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ยังไม่แพร่หลาย ตลอดจนขาดการนิเทศภายในและระบบติดตามช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ยังพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งยังไม่สามารถขับเคลื่อนงานวิชาการได้อย่างเต็มศักยภาพ พบว่า การส่งเสริมครูให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากชุมชนยังมีน้อย นักเรียนมีการประเมินตนเองในการเรียนรู้แต่ยังขาดข้อมูลการติดตามช่วยเหลือด้านการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ยังพบว่าบางสถานศึกษาไม่ได้มีการนำหลักสูตรท้องถิ่นมาปรับใช้หรือบูรณาการ โดยการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ นำไปสู่ข้อจำกัดในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1, 2566)

สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ที่เข้มแข็งสามารถบริหารจัดการด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู บุคลากร และผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัยศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหายังเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตลอดจนยกระดับคุณภาพของการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1



2. เพื่อทราบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุพรรณบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยใช้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษประถมศึกษสุพรรณบุรี เขต 1 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษประถมศึกษสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 103 แห่ง โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เคจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) ตามรายอำเภอผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน รวม 206 คน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษประถมศึกษสุพรรณบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะเป็นลักษณะตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามแนวความคิดของอลิก-มีลคาเรก และฮอย (Alig-Mielcarek & Hoy, 2005)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของเซงเก้ (Senge, 2006) ซึ่งแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 จะมีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ (Likert, 1992)

2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวรรณกรรม หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างและปรับปรุงเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามความคิดเห็น โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าคะแนน IOC อยู่ที่ 0.60 - 1.00 แล้ว สามารถนำเครื่องมือไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 15 แห่ง สถานศึกษาระยะ 2 ฉบับ รวม 30 ฉบับ โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.976

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผ่านภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งและรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ (Google Form)

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ใช้ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) 2) การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1970) 3) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient: rxy) ใช้เกณฑ์ในการแปลผล 3 ระดับ



ผลการวิจัย

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ได้ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวม (n=94)

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพทั้งโรงเรียน (X_1)	4.46	0.39	มาก
2	กำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วมกัน (X_2)	4.50	0.39	มากที่สุด
3	ติดตามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการจัดการสอนและการจัดการเรียนรู้ (X_3)	4.40	0.46	มาก
	รวม (X_{tot})	4.46	0.35	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ ด้านกำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วมกัน ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพทั้งโรงเรียน และด้านติดตามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการจัดการสอนและการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ได้ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

(n=94)

ข้อ	องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การคิดเชิงระบบ (Y_1)	4.47	0.45	มาก
2	ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล (Y_2)	4.60	0.44	มากที่สุด
3	แบบจำลองทางความคิด (Y_3)	4.37	0.50	มาก
4	การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Y_4)	4.40	0.53	มาก

5	การเรียนรู้เป็นทีม (Y ₅)	4.55	0.47	มากที่สุด
	รวม (Y_{tot})	4.49	0.40	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ ด้านความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการคิดเชิงระบบ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านแบบจำลองทางความคิด ตามลำดับ

3. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ได้ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

(n=94)

องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา						
	1. การคิดเชิงระบบ (Y ₁)	2. ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล (Y ₂)	3. แบบจำลองทางความคิด (Y ₃)	4. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Y ₄)	5. การเรียนรู้เป็นทีม (Y ₅)	ภาพรวม Y _{tot}
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา						
1.ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพทั้งโรงเรียน (X1)	.714**	.637**	.581**	.448**	.502**	.713**
2.กำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วมกัน (X2)	.552**	.597**	.495**	.512**	.568**	.687**
3.ติดตามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการจัดการสอนและการจัดการเรียนรู้ (X3)	.503**	.563**	.428**	.421**	.457**	.597**
ภาพรวม X_{tot}	.689**	.708**	.589**	.533**	.599**	.747**

จากตารางที่ 3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = .747$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็น



เพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มองเห็นความสำคัญการปฏิรูปการศึกษา และให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีบทบาทในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาครูให้มีศักยภาพ รวมถึงการใช้ข้อมูลเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ออกแบบกิจกรรมการอบรมพัฒนาก่อนแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ที่ได้รับการคัดเลือกมาจะสามารถเป็น ผู้นำทางวิชาการที่มีศักยภาพ อีกปัจจัยหนึ่งคือผู้บริหารมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในงานวิชาการและการสอนจากพื้นฐานที่เป็นครูมาก่อนและมีความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ทำให้สามารถให้คำแนะนำแก่ครูได้ สามารถสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนให้กับครูและบุคลากรเข้าใจอย่างชัดเจน และสามารถบริหารทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสังเกตการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ และให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการสอนของตนเองได้ดีขึ้น ผู้บริหารยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สนับสนุนให้ครูมีความกล้า แสดงออกทางความคิด และมีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ รวมถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับ แหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนดังกล่าวช่วยให้ครูสามารถ พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียนดีขึ้น รวมถึงผู้บริหารการมี การใช้ข้อมูลเป็นฐานในการพัฒนา เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการสอน การสนับสนุนให้ครูปรับปรุงการสอนผ่านการ สะท้อนคิดทำให้ครูสามารถพัฒนาการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gray ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนที่มีฐานะยากจน ผลการวิจัยพบว่า มีกระบวนการสามอย่างที่สำรวจครู ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ กำกับดูแล และประเมินผลการสอน และติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (Gray, 2018) สอดคล้องกับงานวิจัยของมณีรัตน์ ประเสริฐผล และอำนาจ ทองโปร่ง ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (มณีรัตน์ ประเสริฐผล และอำนาจ ทองโปร่ง, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพรรณ คงพานิช และคณะ ได้ศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ศิริพรรณ คงพานิช และคณะ, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณิ บุญหนัก ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ

ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก (สุพรรณิ บุญหนัก, 2565)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการนำนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการมาสู่การปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 และส่งต่อมาถึงผู้บริหารสถานศึกษาให้มีบทบาทในการช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีทัศนคติที่เปิดกว้างต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการมองเห็นสถานศึกษาเป็นระบบที่มีองค์ประกอบต่างๆ ทำงานเชื่อมโยงกันทั้งด้านการสอน การบริหารงานบุคคล และการพัฒนาหลักสูตร การคิดเชิงระบบช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผนและกำหนดทิศทางที่ชัดเจน สร้างโครงสร้างการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในขณะเดียวกันครูมีความสามารถเชื่อมโยงความรู้จากหลายศาสตร์ประยุกต์ใช้แนวทางการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน ครูมีความสามารถในการปรับปรุงวิธีการสอน ค้นหากลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ทำให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวและพัฒนาไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mustafa ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์การแห่งการเรียนรู้และความพึงพอใจในงานของคุณครูโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ส่วนด้านความเป็นเลิศเฉพาะบุคคล ด้านแบบจำลองความคิด และด้านการคิดอย่างเป็นระบบไม่แตกต่างกัน (Mustafa, 2014) สอดคล้องกับงานวิจัยของวารภรณ์ ปานเพชร และมัทนา วังถนอมศักดิ์ ได้ศึกษาเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดดอนมะนาว ผลการวิจัยพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดดอนมะนาว โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก (วารภรณ์ ปานเพชร และมัทนา วังถนอมศักดิ์, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา จันทร์ลี ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (รุ่งนภา จันทร์ลี, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของอินทรา อามโกษ และสงวน อินทร์รักษ์ ได้ศึกษาเรื่อง การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับแนวปฏิบัติวิถีใหม่ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้



ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (อินทิตรา อำนวย และสงวน อินทร์รักษ์, 2566)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันลักษณะที่คล้ายตามกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงมักให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การสนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาศักยภาพของตนเองและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายในสถานศึกษาและเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ วิสัยทัศน์และแนวทางการบริหาร ผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาการจะสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน สร้างเป้าหมายที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรและนักเรียน รวมถึงส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการพัฒนาตนเองผ่านการอบรมหรือศึกษาดูงาน อีกปัจจัยหนึ่งคือการบริหารจัดการที่สนับสนุนการเรียนรู้ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงมักให้ความสำคัญกับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก สิ่งเหล่านี้ช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา โดยจากการศึกษาวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงและมีลักษณะที่คล้ายตามกัน หมายความว่า เมื่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสูงขึ้น ระดับขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาก็จะสูงขึ้นเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารในการส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และแสดงให้เห็นว่าหาก สถานศึกษาต้องการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งและสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในทุกระดับทั้งครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและการยกระดับคุณภาพของนักเรียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของชัชพล ธรรมมา ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กันระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ชัชพล ธรรมมา, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกฤตา วัฒนเกษมสกุล ได้

ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของไอลดา กุตัน และคณะ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาใน ระดับสูงและเป็นไปในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ไอลดา กุตัน และคณะ, 2567)

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนางานวิจัยเรื่องนี้ควรมุ่งเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการที่สามารถส่งเสริมและผลักดันให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในด้านนโยบายและการบริหารการศึกษาเนื่องจากข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และการส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เป็นระบบ และยังช่วยในด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและผู้บริหารช่วยให้ผู้บริหารสามารถประเมินตนเอง และพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารด้านวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งของครูและนักเรียน โดยเริ่มจากภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะแสดงพฤติกรรมหรือคุณลักษณะออกมาผ่านกระบวนการกำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วมกัน (Defines and Communicates Shared Goals) คือ สร้างความชัดเจนในการดำเนินงานและปลูกฝังเป้าหมายร่วมในหมู่คณะครู มีการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพทั้งโรงเรียน (Promotes School-Wide Professional Development) คือ การสร้างโอกาสและวัฒนธรรมการเรียนรู้ในหมู่ครูอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการจัดการสอนและการจัดเรียนการเรียนรู้ (Monitors and Provides Feedback on the Teaching and Learning Process) คือ การประเมิน สนับสนุน และสะท้อนผลการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพให้ครูได้นำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาตนเองต่อไป ซึ่งนำไปสู่การวางแผนการบริหารจัดการสถานศึกษาหรือองค์กรได้อย่างเป็นระบบ จนสามารถพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ได้ในที่สุดซึ่งประกอบด้วย



ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล (Personal Mastery) เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและมีความสามารถเฉพาะทาง การคิดเชิงระบบ (systems thinking) เข้าใจความสัมพันธ์ของระบบในโรงเรียนเพื่อพัฒนาร่วมกัน แบบจำลองทางความคิด (mental models) เป็นการเปิดใจต่อแนวคิดใหม่วิเคราะห์กรอบคิดเดิมเพื่อการปรับเปลี่ยน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (shared vision) ทุกคนเห็นเป้าหมายเดียวกันและขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียว และการเรียนรู้เป็นทีม (team learning) เป็นการร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของทีมงาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ใหม่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเชื่อมโยง ส่งผลและส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้สู่คุณภาพการศึกษา ดังแผนภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่คุณภาพการศึกษา

จากภาพอธิบายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการกำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วมกันที่ดีเป็นบทบาทสำคัญในการสร้างเอกภาพในหมู่คณะครู โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ เพื่อให้ทุกคนเข้าใจเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันที่ขับเคลื่อนการทำงานอย่างมีทิศทางเดียว การสื่อสารเป้าหมายอย่างต่อเนื่องจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงระหว่างแผนกับการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาที่ยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพทั้งโรงเรียนจะช่วยยกระดับความเชี่ยวชาญของครูแต่ละคน ผ่านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการเรียนรู้เป็นทีมผ่านการแลกเปลี่ยนและวางแผนร่วมกัน ทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เข้มแข็งในโรงเรียน สามารถนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารติดตามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการ

เรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ครูเกิดการคิดเชิงระบบมากขึ้น เพราะได้รับมุมมองที่หลากหลาย เห็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ในกระบวนการเรียนรู้ ทั้งด้านแผนการสอน วิธีการจัดกิจกรรม และผลลัพธ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ การให้ข้อเสนอแนะอย่างมีคุณภาพยังเป็นการสะท้อนแนวคิดชี้ให้เห็นจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา ส่งผลให้ครูสามารถสร้างแบบจำลองทางความคิดที่ชัดเจน นำไปสู่การออกแบบการสอนที่มีระบบมีเป้าหมายและสามารถปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านกำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วมกัน ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพทั้งโรงเรียน และด้านติดตามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการจัดการสอนและการจัดการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการคิดเชิงระบบ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านแบบจำลองทางความคิด และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ควรส่งเสริมพัฒนาและขยายผลการบริหารเชิงวิชาการที่มีประสิทธิภาพสู่ทุกสถานศึกษา โดยจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานด้านภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูง เพื่อขยายแนวปฏิบัติที่ดีสู่สถานศึกษาอื่นๆ และสนับสนุนการสร้างทีมครูแกนนำด้านวิชาการในทุกกลุ่มสาระ เพื่อเสริมความต่อเนื่องในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างและส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการสร้าง “วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน” ผ่านกิจกรรม PLC (Professional Learning Community) ให้ครูร่วมกันพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนแนวทางการสอน



และใช้ข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียนในการปรับปรุงการสอน โดยผู้บริหารต้องมีบทบาทเชิงรุกในการเป็นผู้นำและที่ปรึกษาทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมครูการสร้างวิจัยในชั้นเรียน และการใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาใช้ปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้จะช่วยให้ครูมีทักษะเชิงวิชาชีพเพิ่มขึ้น และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. คุรุศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด

2. คุรุศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3. คุรุศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ชัชพล ธรรมมา. (2561). “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา*.

ไชยา ภาวะบุตร. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สกลนคร: หจก. สมศักดิ์การพิมพ์กรุป.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570. (2565, 1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134 ตอนพิเศษ 258 ง, หน้า 121.

มณีรัตน์ ประเสริฐผล และอำนาจ ทองโปร่ง. (2564). ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรีเขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 18(82): 96-105.

รุ่งนภา จันทร์ลี. (2562). “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*.

วราภรณ์ ปานเพชร และมัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2562). องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดดอนมะนาว. *วารสารการบริหารการศึกษาศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2): 725-736.

- ศิริพรรณ คงพานิช และคณะ. (2565). แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1. *วารสาร มจร อุบล ปรีธรรม์*, 7(3): 283-296.
- สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล. (2562). “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 30”. *สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุพรรณิ บุญหนัก. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 2(4): 63-65.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566-2570)*. สุพรรณบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรินทิวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2565 (IMD 2022)*. นนทบุรี: บริษัท 21 เซนจูรี่ จำกัด.
- อินทิรา อามโกษ และสงวน อินทร์รักษ์. (2566). การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับแนวปฏิบัติวิถีใหม่ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 13(2): 120-121.
- ไอลตา กุดัน และคณะ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. *วารสาร มจร อุบล ปรีธรรม์*, 9(1): 1271-1272.
- Alig-Mielcarek, J. M., & Hoy, W. K. (2005). *A theoretical and empirical analysis of the nature, meaning, and influence of instructional leadership*. Ohio: The Ohio State University.
- Best, J. W. (1970). *Research in Education*. (2nd ed). New Jersey: Prentice Hall.
- Gray, J. (2018). “Instructional Leadership of Principals and Its Relationship with the Academic Achievement of High-Poverty Students”. *Department of Educational Studies, Leadership, and Counseling*. Graduate School: Murray State University of Kentucky.



Krejcie, D. F., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement, 30*(3): 607-610.

Likert, R. (1992). *New pattern of management*. New York: McGraw-Hill.

Mustafa, E. (2014). Relationship between Learning Organization and Job Satisfaction of Primary School Teachers. *International Online Journal of Educational Science, 6*(2): 8-9.

Senge, P. M. (2006). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of Learning Organizations*. (4th ed). New York: Crown Business.

